

взаємовідносини, розвиток сприйняття і ставлення людини як до самої себе, так і до оточуючих.

Висновки. Отож, формування мотиваційної готовності педагогічних працівників до професійного зростання вбачаємо в підготовці особистості до подолання змін у професійній діяльності, пов'язаних із швидкоплинністю та мінливістю сучасного суспільства; розвитку прогностичних та емпатійних здібностей, здатності до критичного оцінювання особистих здобутків та можливостей професійного зростання.

Список використаних джерел

1. Бойко, Г., Мачинська, Н. (2022). Розвиток професійної майстерності викладача університету протягом життя. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*, (1), 89–96. <https://doi.org/10.28925/1609-8595.2022.1.10> (Бойко & Мачинська, 2022).
2. Горохівська, Т. (2020). Особистісно-мотиваційний компонент професійно-педагогічної компетентності викладача технічного закладу вищої освіти. *Збірник наукових праць "Педагогічні науки"*. № 90 (2020). С. 86-92. (Горохівська, 2020).
3. Кремень В. Професійний розвиток особистості – ключове завдання в умовах євроінтеграції. Концептуальні засади професійного розвитку особистості в умовах євроінтеграційних процесів: зб. наук. статей / за ред. В.Г. Кременя, М.Ф. Дмитриченка, Н.Г. Ничкало. Уклад.: М.В. Артюшина, В.П. Тименко та ін. К.: НТУ, 2015. 768 с. <https://core.ac.uk/download/pdf/32310623.pdf>
4. Ревть, А. Освітні орієнтації дорослих людей (2017). *Людинознавчі студії. Серія : Педагогіка*. Вип. 5. С. 164-171: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Lstud_2017_5_20. (Ревть, 2017).

УДК 373.5.042-044.227].091.12.011.3.064.1/2

Лариса Петренко

доктор педагогічних наук, професор,
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих
імені Івана Зязюна НАПН України
ORCID iD: orcid.org/0000-0002-7604-7273
e-mail: laravipmail@gmail.com

ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛІВ ДО ВИКОРИСТАННЯ ПЕДАГОГІКИ ПАРТНЕРСТВА В ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ

Анотація. Автором розглядається зарубіжний досвід використання педагогіки партнерства в загальношкільній практиці і вихованні дорослого населення. Особлива увага приділена ролі партнерства в становленні Німеччини в післявоєнний період. Зазначається, що педагогіка партнерства розглядається вченими як модель соціального виховання, метою якої є формування людини у взаємодії з іншими людьми, та як складова теорії дії. Зосереджено увагу на трьох великих взаємозалежних категоріях завдань, наведених Ф. Імберноном (F. Imbernon), які корелюють з тими концепціями і стратегіями, які спрямовані на відбудову України в післявоєнний період, і визначають суть партнерства в суспільстві, громаді і закладах освіти. Вони можуть виступати орієнтиром у підготовці вчителів до використання педагогіки партнерства в організації профільного навчання.

Ключові слова: педагогіка партнерства, профільне навчання, вчитель, Нова українська школа.

Abstract. The author considers the foreign experience of using partnership pedagogy in general school practice and education of the adult population. Special attention is paid to the role of partnership in the formation of Germany during the post-war period. It is noted that the pedagogy of

partnership is considered by scientists as a model of social education, the purpose of which is the formation of a person in interaction with other people and as a component of the theory of action. Attention is focused on three large interdependent categories of tasks given by F. Imbernon, which correlate with those concepts and strategies aimed at the reconstruction of Ukraine during the post-war period and determine the essence of partnership in society, community and educational institutions. They can act as a reference point in the preparation of teachers for the use of partnership pedagogy in the organization of specialized training.

Key words: partnership pedagogy, specialized training, teacher, New Ukrainian school.

Здобуття профільної середньої освіти передбачає два спрямування: академічне, яке здійснюється на основі поєднання змісту освіти, визначеного стандартом профільної середньої освіти, і поглибленого вивчення окремих предметів з урахуванням здібностей та освітніх потреб здобувачів освіти з орієнтацією на продовження навчання на вищих рівнях освіти; орієнтоване на ринок праці, яке реалізується на основі поєднання змісту освіти, визначеного стандартом профільної середньої освіти, та професійно орієнтованого підходу до навчання з урахуванням здібностей і потреб учнів (Закон України «Про освіту», 2017). Відповідно актуалізується необхідність підготовки вчителів до організації профільного навчання, використання нових методик і технологій. Особливої значущості у вирішенні завдань реформування старшої школи набуває «педагогіка партнерства», яка передбачає залучення педагогічних колективів, самих здобувачів освіти, батьківської спільноти, громадськості.

Науковий пошук щодо визначення суті профільного навчання, його і мети і завдань, принципів розвитку і наукових підходів до впровадження здійснюють науковці: С. Генкал, А. Загородня, Д. Кільдеров, І. Ловянова, А. Сологуб та ін. Проблему реалізації педагогіки партнерства висвітлюють у своїх працях С. Довбенко, І. Казанжи, Т. Ковбасюк, Ю. Москаленко, О. Стребна, А. Шульга, О. Юрченко. Науковці вивчають педагогіку партнерства в побудові індивідуальної освітньої траєкторії майбутніх фахівців, можливості дистанційної освіти в педагогіці партнерства, капіталізацію ресурсів педагогіки партнерства та ін. Однак, основні положення партнерства в профільній школі залишаються поза увагою дослідників.

Метою цього дослідження є вивчення зарубіжного досвіду з розвитку партнерства та виокремлення основних напрямів підготовки вчителів до використання педагогіки партнерства в організації профільного навчання.

Серед наукових праць зарубіжних учених варто звернути увагу на публікації Ф. Отінгера (F. Oetinger), К. Цойнера (Ch. Zeuner), Дж. Ольбріха (J. Olbrich). Необхідно зазначити, що у Німеччині ідея партнерства відіграла визначальну роль у становленні нової держави у післявоєнний період. Її обґрунтував відомий німецький учений-педагог Теодор Вільгельм у 1951 році як нову мету виховання, втілення ідеалу суспільної поведінки. Він написав і видав книгу «Поворотні моменти в політичній освіті. Партнерство як освітнє завдання» («Wendepunkte der politischen Erziehung. Partnerschaft als pädagogische Aufgabe») під псевдонімом Фрідріх Отінгер. Партнерство як нова ціль виховання, на думку Дж. Ольбріха (J. Olbrich) (Olbrich J., 2021), є як моделлю соціального виховання, мета якої формування людини у взаємодії з іншими людьми, так і складовою теорії дії. За результатами аналізу андрогогічних (О. Аніщенко, О. Дубасенюк, М. Ноулз, Л. Лук'янова та ін.) та трансформаційних (Дж. Мезіров, К. Кінг, П. Крентон, Дж. Діркс, Р. Бойд, К. Тейлор, Моріс Ж. Еліас та інших) моделей навчання можна зробити висновок, що в їх основу покладено принцип партнерства. Оскільки в цьому дослідженні йдеться про підготовку вчителів до використання педагогіки партнерства в організації профільного навчання, які є дорослими людьми, варто наголосити на необхідності побудови освітнього процесу в закладі вищої освіти за зазначеними вище моделями. Такий підхід дасть змогу сформувати у здобувачів вищої освіти модель поведінки партнерської взаємодії в своїй професійній діяльності й у суспільстві, що в свою чергу сприятиме імплементації «в освітній та освітянській практиці підходів, постулатів педагогіки

партнерства» для розвитку й утвердження самого явища Нової української школи (Стребна О. В., 2021).

За визначенням Дж. Ольбріха (J. Olbrich) партнерство є моделлю соціального виховання, спрямованого на формування людини у взаємодії з іншими людьми. Такі моделі в Україні зазвичай досліджують учені в галузі соціальної педагогіки. Але ті зміни, які нині відбуваються в сучасному світі, вносять корективи в зміст діяльності шкільного педагога, трансформують його функції й відповідно професійні компетентності. В руслі реалізації прийнятих стратегій і програм розвитку суспільства і відбудови України в післявоєнний період актуальними, з нашої точки зору, стають три великі взаємозалежні категорії завдань, які наводить Ф. Імбернон (F. Imbernon):

учитель і громада (потребує від учителя глибоких знань про навколишнє середовище, спільноту в громаді для запровадження культурних цінностей та традицій у своїй практиці через розроблення проєктів навчальних програм, відповідно, створення унікальних посібників, спрямованих на навчання за будь-яких обставин, включення локальних контекстуальних змінних у планування та управління процесом викладання і навчання);

учитель і школа як інституція (стосується знань, якими необхідно володіти вчителю про освітню систему, інтеграцію та адаптацію для досягнення повного розвитку, що вказує на доцільність формування низки таких компетентностей: культурологічна, технічна і технологічна, адміністративна і організаційна спроможність, здатність до критичного аналізу, рефлексії, адаптації, командної роботи та співпраці, адміністративна компетентність;

учитель – учень і класний колектив (найважливіша категорія завдань, що об'єднує знання учнів для полегшення адаптації педагогічних утручань і впливів до рівня зрілості, їхніх потреб та інтересів, вибору моделі оцінювання освітнього процесу і педагогічної практики студентів) (Imbernon, F., 1989).

Підсумовуючи, слід зазначити, що виконання цих завдань можливе за умов володіння вчителем основними положеннями педагогіки партнерства. Основні форми роботи в рамках педагогіки партнерства в закладі загальної середньої освіти на основі вивчення наукової літератури і практичного досвіду узагальнила Т. Ковбасюк. Вона виокремила три групи суб'єктів освітнього процесу, з якими співпрацю вчитель, і притаманні їм форми взаємодії:

батьки – батьківські збори і консультації, круглий стіл, партнерські проєкти, участь батьків у освітньому процесі, спільні заходи та свята;

здобувачі освіти – колективно-групово та колективно-творча робота, робота в мікрогрупах, змінних групах, інноваційні та нетрадиційні форми роботи, педагогічні семінари та тренінги, спільне розроблення уроків та менторство;

колеги – колективні наради, робочі групи, методичні об'єднання, менторство та колегіальне спостереження, відкриті заняття та демонстрація занять, використання спільних онлайн платформ та форумів, семінари, тренінги, конференції (Ковбасюк Т. Л., 2023).

Однак, маємо зауважити, що такий підхід «обмежує» партнерство стінами школи та найчастіше часом освітнього процесу. Але перед школою сьогодні окреслено завдання виховання громадянина, що передбачає формування української національної і громадянської ідентичності. У цьому контексті партнерство визначається як «широке застосування форм і методів державно-приватного партнерства, залучення інститутів громадянського суспільства та волонтерів до процесу формування та реалізації державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності» (Закон України «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності, 2022). Вчитель має стати активним учасником цих дій. Адже складовими державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності є: 1) національно-патріотичне виховання; 2) військово-патріотичне виховання; 3) громадянська освіта.

Отже, коло суб'єктів партнерської взаємодії в Новій українській школі значно ширше, особливо, коли мова йде про профільне навчання, яке здобуватимуть старшокласники, адже в

Україні активно розбудовується громадянське суспільство і в цей процес мають бути залучені всі громадяни, зокрема здобувачі освіти, шкільні педагоги, батьківська спільнота і громада. Саме на такий підхід спрямовані завдання, окреслені в науковій праці Ф. Імбернона (F. Imbernon) (Imbernon, F., 1989), які викладено вище.

Отже, резюмуючи, необхідно зазначити, що педагогіка партнерства, хоча і використовується в практиці виховання учнів у загальноосвітній школі багато років, нині потребує переосмислення в дискурсі нових викликів, які постали перед українським суспільством, тих завдань, які сформульовані в Концепції Нової української школи. Вже сьогодні необхідна підготовка майбутніх педагогів у закладах вищої освіти для роботи в профільній школі, методологічною основою якої визначено партнерство.

Список використаних джерел інформації:

Верховна Рада України. (2017). Про освіту (Закон України від 05.09.2017 р. № 4145-VIII). <http://surl.li/rgoyt>

Olbrich, J. (2001). *Geschichte der Erwachsenenbildung in Deutschland*. Leske + Budrich Verlag, 456 S.

Стребна, О. В. (2021). Капіталізація ресурсів педагогіки партнерства в умовах Нової української школи. *Педагогічний альманах*, 47, 146-154. DOI: <https://doi.org/10.37915/pa.vi47.164>.

Imbernon, F. (1989). *La formación permanente del profesorado*. Col. Cuadernos de Pedagogía. Laia. Barcelona. 1635 pts.

Ковбасюк Т. Л. (2023). Педагогіка партнерства: сучасні виклики та тенденції. *Вісник науки та освіти*, 10(16), 640-649. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-10\(16\)-640-649](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-10(16)-640-649).

Верховна Рада України. (2022). Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності (Закон України від 13.12.2022 р. № 2834-IX). <http://surl.li/eyvsn>

УДК 37.091.12.011.3

Ольга Просіна,

кандидат педагогічних наук, доцент,
ДЗВО «Університет менеджменту освіти»

НАПН України

orcid.org/0000-0002-1243-6069

prosina.olga.v@gmail.com

ОСОБИСТИЙ ПЛАН ПРОФЕСІЙНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДЛЯ РОБОТИ В ПРОФІЛЬНІЙ ШКОЛІ: СУТНІСТЬ, СТРУКТУРА, ЗНАЧЕННЯ

Анотація. У сучасному освітньому середовищі вчителі стикаються з різноманітними викликами, які вимагають постійного самовдосконалення та адаптації. В статті розглядається професійна трансформація педагогічних працівників як ключовий аспект їхньої діяльності, зокрема в умовах війни. Обговорюються компоненти та процеси, пов'язані з організацією та реалізацією професійної трансформації через складання особистого плану професійної трансформації, що включає визначення цілей, аналіз навичок, вивчення можливостей, складання стратегії та рефлексію. Підкреслюється значення системного підходу та використання інструментів, таких як методичний порадник «Проектування і дизайн плану професійної трансформації» (авт. О.Просіна), у досягненні успіху в професійній трансформації. Завдяки системному підходу до саморозвитку та складанню особистого плану